

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput XI. Quæritur an Honorius Primus adhæserit Monothelitis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

CAPUT XI.

Quæritur an Honorius Primus adhæserit Monothelitis?

SUMMARIUM.

1. Status quæstionis.
2. Defensores Honorii.
3. Variæ de Honorii sententiæ opiniones.

4. Usque ad 10. prima propositio cum proba-
tionibus.
10. Usque ad 24. Solvuntur objectiones.
25. Probatur 2da propositio.

1.
Status Quæ-
stionis.

AGGREDIMUR quæstionem ob varia Doctorum placita celeberrimam, neque spectantem ad solam Monothelitarum historiam; verum etiam ad Romani Pontificis auctoritatem vindicandam. Præsertim quippe exemplo Honorii, cuius damnationem legimus in VI. Synodo, posse Romanum Episcopum in hæresim cadere, & damnari à Generali Concilio, nituntur probare Magdeburgenses, & Novatores alii communiter. Eodem utuntur Assertores Libertatis Cleri Gallicani, ut propugnent Concilium esse supra Papam. Hinc etiam gestiunt Janseniani, ut defendant posse Pontificem errare in definitione *facti dogmatici*. Oportet autem in hac gravi controversia distinguere quæstionem de Honorii doctrina, an scilicet in Rescriptis ad Sergium Monothelismum probaverit, & quæstionem de lata in ipsum à Synodo VI. sententia excommunicationis, nempe utrum hæc fuerit iure, atque auctoritate prolata.

2.
Defensores
Honorii ad-
struuntur.

Quantum ad priorem quæstionem attinet, habemus innumeros defensores Honorii, Joannem Papam IV. S. Maximum, Anastasium Bibliothecarium, Bellarminum, Baronium, aliosque accurate laudatos ab Antonio Dezallier in Historia Monothelitarum. Ex Nostratibus permulti hoc argumentum pertractarunt, sed præ cæteris Christianus Lupus in dissert. de VI. Synodo, Joannes Laurentius Czepanski in Controv. sæculi VII. & Bernardus Desirant in libro, cui titulus, *Honorius vindicatus*. Is erudite demonstrat aliam fuisse Epistolam Sergii scriptam ad Honorium, aliam vero exhibitam in VI. Synodo; & illam quidem sensu Catholicam, eaque arte conscriptam, ut videretur tantum directa ad penitus extirpandam hæresim Nestorianam atque Euthychianam; ideoque Papa illam probando, etsi male ei cessit, bono Ecclesiæ provide consulebat. At Sergii Epistola in Concilio perfecta aperte Monothelismum tradebat; ac propterea Patres existimantes hanc ab Honorio probari, latente fraude decepti anathema in

ipsum Pontificem intorserunt. Demonstrat id Desirantius exacta Epistolarum omnium, Actuumque Synodaliū collatione; & notas viri docti inseruerunt Tomo IV. Anastasii Bibliothecarii Romanæ Editionis Curatores. Verum si nimiam erga Sergium conniventiam, neque omnino opportunam œconomiam velis in Honorio reprehendere, aut sententiam aliquam non recte expressam, quæ tamen fidem non maculaverit, parum id arbitror præjudicii asserre Apostolicæ Sedis auctoritati.

Circa sententiam in Honorium prolatam variæ sunt Scriptorum opiniones. Nam Pighius censet exemplaria sextæ Synodi fuisse à falsariis corrupta. Anastasius Bibliothecarius in Epistola ad Joannem Diaconum ait Synodum recipiendam esse usque ad prolationem tantummodo canonum. Canus, Combesisus, Petidier inquirunt distinguendum esse in Pontifice quod spectat ad privatam hominis excellentiam, & quod pertinet ad Pontificis dignitatem, sive id quod scribit, ut privatus Doctor, & quod profert ad confirmandam fidem ex Cathedra: prioris generis esse Epistolam Honorii ad Sergium, errori proinde obnoxiam, & iudicio Ecclesiæ subijciendam. Intrusum in Acta VI. Synodi Honorii nomen putant Baronius, Binius, Bellarminus, Frassen, & alii. Errasse præfatam Synodum errore facti, quod ex mala ac sinistra informatione in Pontificem telum contorserit, scribit lib. 2. de Ecclesia Turrecremata, atque posse hoc pacto generale Concilium errare ipse Bellarminus non diffitetur. Damnatum Honorium œconomia quadam ad retundendam Monothelitarum audaciam eoquod ob Honorii erga Sergium comitatem Monothelismus præaltas radices fixerat, innuunt præ cæteris noster Lupus dissert. de Syn. VI. cap. 4. Antonius & Franciscus Pagi Sæc. VII. Dezallier in VIII. Scrutinio. Præcipua horum Doctorum momenta producam infra in solutione objectionum,

PRO-

4. PROPOSITIO I. Honorius Primus in ſuis
Propoſitio I. ad Sergium Epistolis nulla ratione Mono-
nothelitis adhaeſit.

Probat. 1. Demonstratur. I. ex Epistola Joannis
Papae ad Constantinum edita à Sirmon-
do, ubi Pontifex pro Honorio exornans
Apologiam ait: Secundum hunc igitur
modum jam dictus decessor noster prae-
nominato Sergio Patriarchae scripſiſſe dig-
noſcitur, quia in Salvatore nostro duae vo-
luntates contrariae, id est, in membris
ipſius penitus non conſiſtunt, quoniam
nihil vitii traxit ex praevaricatione pri-
mi hominis. In nobis enim, non in eo
cooptatur quod scriptum est, Scio quia
non habitat in me, id est, in carne mea
bonum. Et infra. Hinc ergo haec duae con-
trariae voluntates mentis, & carnis, quas
Apoſtolus docet, in nostro nequaquam Sal-
vatore fuerunt, eo quod hic luctuminiſ ſti-
mulus ex praevaricatione protoplaſti ſump-
ſit initium, quoniam à Redemptore no-
stro natura ſuſcepta eſt, non criminis cul-
pa, Maximus pariter in Epistola ad Ma-
rianum inquit: Honorium etiam Romanum
Papam non diſſiteri reor in Chriſto vo-
luntatum dualitatem in Epistola quam
ſcripſit ad Sergium, eo quod unam dixe-
rit voluntatem; ſed potius conſiteri, &
hanc fortassis etiam conſtabilire. Nam
hoc non in reprobationem dixit humane
Salvatoris, & naturalis voluntatis: ſed
quod nullatenus conceptionem ejus, quae
fuit ſine ſemine, vel incorruptam nativi-
tatem praeeſſerit voluntas carnis vel co-
gitatio vitioſa. Et rursus: Per id vero,
quod ait non eſſe voluntatis ejus diverſi-
tatem, contrarium vel repugnans quid
non eum habere perhibet, ſed conveniens,
& proſus unitum ex toto. Unde cum
noſtram quidem naturam de divinitatis
voluntate dicit aſſumptam, unius mentio-
nem facit. Illud autem quod introducit,
Non vero facere voluntatem meam, in
medium verbo praepoſit omiſſo numero.
Non ſunt, inquit, haec diverſa volunta-
tis, id est, contrariae atque adverſatri-
cis. Ex quo duas ſecundum naturam exi-
ſſere in Salvatore voluntates manifeſte
colligitur. Si enim contrariam non ha-
buit, naturalem habuit tanquam homo.
Idem Maximus in diſputatione cum Pyr-
rho Epistolam Honorii obſciciente, in-
quit: Quis fuerit fide, & auctoritate
dignus Epistola hujus interpres, qui eam
ex perſona Honorii ſcripſit, adhuc ſuper-
ſes, & qui totum Occidentem cum aliis
virtutibus, tum dogmatibus fidei Chriſtia-
nae illustravit, an ii, qui Conſtantinopo-
li, quae ex corde erant, loquebantur? Et
ſatente Pyrrho majore fide eſſe dignum,
R. P. Berti Theol. Tom. V.

qui Epistolam Honorii composuit, nem-
pe Joannes, ſubdit Maximus: Is igitur
ipſe, cum ad Deum Conſtantinum Im-
peratorem ex perſona S. Papae Joannis de
hac Epistola ſcriberet, dixit, unam vo-
luntatem dicimus in Domino, non divi-
nitatis ejus, & humanitatis, ſed huma-
nitatis ſolius. Cum enim Sergius ſcri-
pſiſſet, quod quidam duas voluntates in
Chriſto contrarias dicerent, diximus Chri-
ſtum non duas voluntates contrarias ha-
buiſſe, carnis, inquam, & ſpiritus, ſicut
nos habemus poſt peccatum, ſed unam
tantum, quae humanitatem ejus ſigni-
ficabat.

Hinc pro deſenſione Honorii validiſ-
ſimum argumentum depromo. Dum
ait Honorius admittendas non eſſe in
Chriſto duas voluntates, ex teſtimonio
Secretarii ejus, qui conſcripſit Reſponſa
ad Sergium, & literis mandavit ſenſum
doctrinaeque Pontificis, cui proculdu-
bio major adhibenda eſt fides, quam
Graecis Conſtantinopoli commorantibus,
& maxime Monotheliſmo infectis, qua-
les fuerunt qui Patribus vi. Synodi ex-
hibuerunt Honorii Epistolae in Graecum
à ſe ipſis converſas, docuit tantummo-
do non fuiſſe in Chriſto voluntatem re-
pugnantem rationi, ſive luſtam concu-
piſcentiae ex peccato originalis proma-
nantis, ſed naturalem voluntatem, quae
naturae humanae proprietates eſt, minime
denegavit, ſed potius conſtabilivit. Qui
autem in Chriſto negat ſolum volunta-
tem repugnantem rationi, quae eſt lex
membrorum derivata ex propagatione
peccati, propugnatque naturalem volun-
tatem ex humana natura prodeuntem, ni-
hil habet cum errore Monothelitarum
affinitatis. Igitur Honorius nequaquam
ipſis Monothelitis adhaeſit.

Huic argumento tam inviſtis teſtimo-
niis firmato, ut Pyrrhus recitatis à Ma-
ximo verbis Joannis penitus obmutue-
rit, addamus alterum ex Honorii Episto-
lis depromendum. In priore Epistola ad
Sergium relata Act. xlii. Synodi vi. in-
quit Pontifex, Unde & unam voluntatem
ſatemur Domini noſtri Jeſu Chriſti, quia
proſecto divinitate aſſumpta eſt noſtra na-
tura, non culpa; illa proſecto, quae ante
peccatum creata eſt, non quae poſt prae-
varicationem vitata. Ait deinde abſtinen-
dum eſſe à vocabulo unius, aut geminae
operationis hanc rationem proferens,
Ne parvuli aut duarum operationum vo-
cabulo offenſi ſectantes Neſtorianos nos
veſana ſapere arbitrentur; aut certe ſi
rursus unam operationem Domini noſtri
Jeſu Chriſti ſatendam eſſe cenſuerimus,
ſultam

5.
Probat. 2.

6.
Probat. 3.

stultam Eutychianistarum attonitis auribus dementiam fateri putemur. In fine Epistolæ hortatur, *Ut unius vel geminae vocis inductum operationis vocabulum aufugientes unum nobiscum Dominum Jesum Christum filium Dei vivi Deum verissimum in duabus naturis operatum divinitus, atque humanitus fide orthodoxa, & unitate catholica prædicetis.* Ex prioribus verbis apparet veram esse interpretationem Joannis iv. & Maximi Martyris, de qua supra; nimirum Honorium statuisse unam voluntatem humanitatis, rejiciens voluntatem contrariam ortam ex luctamine carnis. Ex verbis secundo loco recitatis, liquet Papam noluisse admittere duas operationes in sensu Nestorii, neque unam operationem in sensu Eutychetis, quod audierit à Sergio horum hæreses iterum fuscitari. Ex postremis constat Honorium asserere Unum operantem, sed operantem divinitus, & humanitus. Itaque sancta Pontificis intentio fuit omnem aditum præcludere Nestorianis, & Eutychianis, & contra illos negare duas operationes personales, contra istos negare unam operationem naturalem, ratus propterea reticendum esse vocabulum unius, vel geminae operationis: unius, ne quis inferret unam esse in Christo naturam: geminae, ne quis putaret duas esse in Christo personas; execratus perniciosas hæreses jam pervulgatas, & ignorans novam, ac tunc primo serpentem. Eadem Pontificis intentio apparet ex altera Epistola relata Act. xi. Synodi vi. ubi ait, *Auferentes scandalum novellæ adinventio- nis, non nos oportet unam, vel duas operationes definientes prædicare; sed pro una, quam quidam dicunt operatione, oportet nos unum operatorem Christum Dominum in utrisque naturis veridice confiteri: & pro duabus operationibus ablato geminae operationis vocabulo, ipsas potius duas naturas, id est, divinitatis, & carnis assumptæ in una Persona unigeniti Dei patris, inconfuso, indivise, atque inconvertibiliter nobiscum prædicare propria operantes.* In his patet Honorium, quamquam iterum prohibet vocabulum uniusaut geminae operationis, aperte tradere Verbum in duabus naturis operari, atque duas ipsas naturas esse in una persona, quæ propria utrique sunt operantes.

7.
Confirm. 1.

Fabricatur ex his consequens argumentum. Non debet Monothelitis adnumerari, qui duntaxat in Christo dene- gat voluntatem carnis cum ratione pu-

gnantem: qui prohibet ne admittantur geminae operationes in sensu Nestorii, id est, à duabus personis elicite, aut una operatio in sensu Eutychetis, scilicet, ab una natura prodians, qui denique profi- tetur unum esse operantem ratione hy- postasis, sed operari in duabus naturis, & ipsas duas naturas in unitate personæ operari *sibi propria*, ideoque naturam humanam non esse organum tantum vel instrumentum divinitatis, neque moveri ac pati duntaxat, quemadmodum Mo- nothelitæ affirmabant, sed exequi reve- ra operationes humanas. Atqui Hono- rius hæc omnia apertissime tradidit. Igi- tur Honorius non debet Monothelitis adnumerari.

Proferam tertium argumentum etiam præcedentibus robustius, quod erudite versat Dezallier. Macharius Monothelita Act. 2. Synodi vi. affirmavit suam de una operatione sententiam fuisse de- finitam à Synodò Chalcedonensi. Tunc Antiochus Notarius Synodi protulit li- brum Chalcedonensis Concilii, ac per- lecta fuit Epistola S. Leonis Papæ ibidem inserta ac probata, & recitatus hujus- modi Leonis textus: *Agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium habuit: Verbo quidem operan- te quod Verbi est, carne autem exequen- te quod carnis est; & horum unum coru- scat miraculis, aliud vero succumbit in- juriis.* Hoc textu recitato exsurgentes Apostolicæ Sedis legati exclamarunt: *Ecce, benignissime Domine, manifeste duas naturales operationes, inconfuse, & indivise in Domino nostro Jesu Christo præsens sanctissimus prædicat Pater.* At- que his annuit Synodus universa, Ho- norius Papa in 2. Epistola paulo ante ver- ba superius citata ait: *Quantum ad dogma Ecclesiasticum pertinet, utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copula- tas cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus, & divinam quidem, quæ Dei sunt operan- tem, & humanam, quæ carnis sunt exe- quentem, non divise, neque confuse, aut inconvertibiliter Dei naturam in homi- ne, & nec humanam in Deum conversam edocentes.* Conferas Honorii, ac Leo- nis verba, & nihil in uno adinvenies, quod non sit eadem prorsus ratione ex- pressum in altero. Omnino consimilia sunt verba Agathonis in Epistola adver- sus Monothelitas.

8.
Confirm. 2.

Argumentum, quod hinc eruitur, est hujusmodi. S. Leo Papa accensendus non

9.
Confirm. 3.

non est Monothelitis, & manifeste duas in Christo operationes asseruit; quoniam ait utramque formam agere in Christo quod proprium habet, cum alterius tamen communione, inconfuse, & indivise, quia una natura est alteri hypostatice conjuncta. Atqui hoc idem scribit Honorius; igitur Monothelitis nec Honorius connumerandus est, duasque in Christo naturales operationes manifeste propugnat: conveniunt enim verba verbis, & sententiæ sententiis. Neque dicas, quomodo propugnat quod prohibet confiteri? Nam dixi prohibere vocabulum geminæ operationis in sensu Nestorii, inquantum videbatur parvulis atque imperitis per illud duas in Christo statui personas. Neque repugnat idem vocabulum juxta diversum sensum rejici, ac probari. *Homoousion* quippe minime recipit Synodus Antiochena damnans Samosatenses, & consecravit Nicæna contra Arianos: *Unum è Trinitate passum* in sensu Eutychianorum noluit asserere Hormisdas, quod in sensu Catholico definierunt Joannes II. Vigilius; & v. Synodus *Deipara* nomen contra Eutychetem satius duxit reticendum, etiam si contra Nestorium jure merito fuerat receptum. Itaque geminam operationem noluit Honorius pronuntiare adversus Nestorianos, quam minime reprobasset in sensu Catholicorum.

RESPONDETUR ADVERSARIIS.

10.
Obijciunt t.
& responde-
tur.

Opp. 1. Honorius unam in Christo voluntatem propugnavit; inquit enim, *Unam voluntatem fatemur Domini nostri Jesu Christi*. Respond. Honorium appellare unam voluntatem Christi per exclusionem duplicis voluntatis humanæ, quarum una sit voluntas spiritus, altera carnis, & repugnans rationi; non per exclusionem duplicis voluntatis divinæ, & humanæ. Liqueat hæc responsio ex productis Joannis Papæ, & Maximi testimoniis, necnon ex ipso Epistolæ Honorii contextu. Post illa enim verba, statim ait: *Quia profecto divinitate assumpta est nostra natura, non culpa, &c.* Quid enim ex ista causali legitime inferatur? nisi istud tantum, non ergo habuit Christus stimulum luctaminis, & quod habitat in carne peccatum, voluntatem scilicet abreptam à sensibus, atque adversus spiritum incitatam. Hac itaque vera, firmissimaque responsione prior illa argumentatio refellitur. Præterea probabilitate non caret, quod in Epistola Honorii *novam* scriptum fuerit, non

unam; ac falsarios Monothelitas Epistolam corrupisse. Nam adulterasse confirmat Dionysii verba diximus capite præcedenti, & videtur Honorius eadem Dionysii sensu usurpasse. Neque sola ducimur, quæ plerumque fallit, conjectura, sed etiam ratione constanti. Primo namque prohibet Honorius in utraque epistola unius, vel geminæ operationis vocabulum, ideoque unius etiam vel geminæ voluntatis: neque credibile est illum asserere, quod ne alii pronuntient tam stricte mandat. Monothelitæ erga depravatis verbis Honorii illum tanquam virum inconstantem, qualem habuit Constantinus Pogonatus, temere traduxerunt. Sed accedit firmitior ratio. Enimvero cum Romæ Constantinopolim profectus esset Anastasius Abbas, ut scribit Maximus in Epistola ad Marinum, contestatus est, *Eum, qui hanc Epistolam per jussionem Honorii latinis dictaverat dictionibus, Dominum videlicet Abbatem Joannem sanctissimum Symponum, affirmasse, quod nullo modo mentionem in ea per numerum fecerit unius omnimodis voluntatis, licet nunc hoc sit fictum ab iis, qui hanc in græcam vocem interpretati sunt.*

Opp. 2. Monothelitæ affirmabant unum Dominum Jesum Christum omnia fuisse operatum media humanitate. Atque hoc idem scripsit Honorius iis verbis, *Constitentes Dominum Jesum Christum Mediatorem Dei & hominum operatum divina media humanitate Verbo Dei naturaliter unita*. Respondeo omnes Catholicos profiteri, quod Verbum incarnatum operabatur etiam divina conjunctim, & media humanitate, ob communionem utriusque naturæ & hypostaticam unionem. Hæresis Monothelitarum in hoc sita est, quod vellent omnia Christi opera initium habere à divinitate, tanquam à principio proximo, & naturali, ac humanitatem moveri tantum & pati, neque alio pacto esse in qualibet operatione *cooperariam*, nisi ut organum & instrumentum, non ut naturam exequentem quæ sua sunt. Hanc esse Monothelitarum doctrinam constat ex Pyrrho in disput. cum Maximo, ex Theodoro Pharanitano in Secret. III. Synodi Lateranensis & ex Macario in Act. viii. Synodi Sextæ. Satis de his actum disputatione præcedenti. Porro Honorius non ita de Christi humanitate locutus est: sed ait utrasque naturas in uno Christo naturali unitate copulatas esse operantes, & operatrices. Ait divi-

11.
Obijciunt 2.
& respon-
detur.

nam naturam operari, quæ Dei sunt. Ait naturam humanam, quæ sunt carnis fuisse executam. Ubi ergo inquit unum operatorem Dominum nostrum Jesum Christum fuisse divina operatum media humanitate, non excludit operationem humanitatis, neque huic tribuit tantummodo passionem, uti fecerunt Monothelitæ.

12. **Opp. 3.** Honorius dum negat in Christo duas voluntates contrarias, nihil ait, & respondetur.

quoque quod Macarius in Confessione fidei suæ recitata in Aët. viii. Synodi vi. Aut ergo Macarius Monothelita non est, aut est etiam Honorius. Resp. non deesse qui putent Macarium damnatum fuisse ob perviciam, animumque protervum, quod nunquam voluerit admittere vocabulum geminæ voluntatis, aut operationis, etiam si in re parum à catholico dogmate recederet. At Honorius, si adhuc latentem sensum Monothelitæ percipisset; nec Sergius tantum ostentasset zelum præfocandi germina iterum erumpentia hæresis Nestorianæ, nequaquam vocabulum illud repudiasset, cum duas naturas operantes sibi propria manifeste confiteatur. Verum negandum est quod Confessio Macarii cum Epistola Honorii conveniat: ubi enim ille explodit voluntates contrarias, etiam negat humanam naturam exequi quæ carnis sunt, tradens fuisse duntaxat *mobilem ac motum, eique tribuendam esse solam passionem, totam denique conspersio- nem nostram adimpleri una & singulari voluntate divina*. Omnia ipsius Macarii verbis sunt contracte explicata. Miror autem Jueninum Tom. iv. Instit. pag. 198. & nonnullos alios asserere, quod Honorius negans in Christo duas voluntates contrarias minime attenderit ad voluntatem quæ in nobis est post peccatum, cum habeamus irrefragabile testimonium Joannis productum supra in primo argumento, & contextum ipsius Honorii allatum in argumento secundo.

13. **Opp. 4.** Iisdem prorsus verbis ac sententiis constant Epistolæ Honorii, & Epistolæ Sergii ad ipsum Honorium, ad Cyrum, & ad Sophronium. Si ergo Sergius Monothelita est; est jure eodem Honorius. Resp. plura quidem simul à Catholicis atque ab hæreticis interdum proferri, atque, ne ab hac quæstione digrediar, tam Monothelitas quam Honorium affirmasse Verum *inconvertibiliter, & inconfuse* fuisse operatum, contrariam non habuisse voluntatem, divi-

namque naturam mediâ humanâ quæ Dei erant perfecisse, atque similia his quamplura; sed Honorius confitetur utrasque naturas operantes, atque operatrices, neque ait humanitatem esse duntaxat organum motum & mobile, quod Sergius caterique Monothelitæ tradiderunt. Sergius præterea Dorensem Episcopum, aliosque Catholicos dire vexando prodidit silentii sui iniquissimam causam. Addo cum Desirantio Epistolam Sergii ad Honorium non continere aperte Monothelismum, & longe esse diversam ab illa, quæ in sexta Synodò fuit producta, atque ab iis, quæ ad Cyrum & Sophronium fuerunt conscriptæ: immo epistolam illam etiam ut legitur in actis vi. Synodi in se inspectam, & ab aliis Sergii Epistolis sejunctam, ab hæresi posse purgari propugnat differt. xxvii. suarum Prælectionum eloquentissimus Platina.

14. **Opp. 5.** In Typo Constantis edito à Paulo Monothelita tantummodo prohibebatur, ne una, vel duplex in Christo prædicaretur operatio. Cum itaque idem in suis Epistolis Honorius præstiterit, sunt illæ simul cum Typo damnandæ. Resp. esse revera complures, qui hoc in Honorio reprehendunt, quod nimium indulgens Sergio, & pacis studio jubens ne veritas prædicaretur, occasionem tribuerit Patribus sextæ Synodi illum damnandi tanquam fautorem hæreticorum. Sed aliter de Typo, atque de Epistolis Honorianis judicandum est, Paulus enim promulgatione Typi contendebat dogma de duplici voluntate adversus totius Ecclesiæ querimonias, & jam proscripta Ecchlesi, sepelire silentio, atque Sergii, & Pyrrhi justissimam condemnationem mandare posterorum oblivioni. Cum itaque prædicari debeat veritas conculcata, neque honor habendus sit pervicacibus hæreticis, recte fuit Typus à S. Martino proscriptus. At Honorius ea prohibitionem unius, aut geminæ operationis, opponebat sese hæresibus Nestorii, atque Eutychetis, ut constat ex dictis; & ideo, quidquid sit de illius œconomia, neque perviciæ, neque hæreseos notandus est.

15. **Opp. 6.** Honorius elevare conatur præcipuum adversus Monothelitas argumentum, quod promittitur ex Verbis Christi, *Non quod ego volo, sed quod tu vis*, dicens non esse hæc diversæ voluntatis,

tatis, sed dispensationis humanitatis assumptæ; ac propter nos dicta esse, ut non suam unusquisque nostrum, sed potius Domini in omnibus præferat voluntatem. Resp. negare his verbis Honorium diversam voluntatem, quæ repugnat præcepto, atque pugnacem, quam nos experimur, sensum rebellionem, ut dixi in Resp. ad 1. Ita etiam S. Maximus in Epistola ad Marinum; ubi hoc argumentum retorquet. Verba Sancti Martyris fuerunt à nobis recitata in prioris thes demonstratione.

16.
Obijciunt 7.
& responde-
tur.

Opp. 7. Approbat Honorius doctrinam Sergii. Hæc Monothelismum redolet. Igitur approbat Honorius Monothelismum. Resp. Honorium approbasse doctrinam Sergii, in quantum significavit non esse admittendam duplicem operationem in sensu Nestorii, scilicet duas personas operantes, ignorans quod Sergius, cuius nomen alias præclarum erat atque honestissimum, intendebat callide denegare operationem humanitatis: nunquam tamen probasse Honorium doctrinam Sergii, in quantum alibi tradidit humanitatem non agere, sed pati, ac moveri. Diximus præterea in genuina Epistola Sergii ad Honorium aperte non apparere Monothelismum, ut demonstrat Desirantius.

17.
Obijciunt 8.

Opp. ultimo. Sexta Synodus Act. XIIII. anathema in Honorium contorsit, ac doctrinam ejus in Epistola ad Sergium hac nota perstrinxit: *Dogmaticas retractantes Epistolas, quæ tanquam à Sergio quondam Patriarcha hujus à Deo conservandæ regie urbis scriptæ sunt, tam ad Cyrum, quam ad Honorium; similiter autem & Epistolam ab Honorio rescriptam ad eundem Sergium, hasque inventientes omnino alienas existere ab Apostolicis dogmatibus, & à definitionibus sanctorum Conciliorum, & cunctorum probabilium Patrum, sequi vero falsas doctrinas hæreticorum, eas omnino abjicimus, & tanquam animæ noxias execramur.* Paulo post damnatis aliis Monothelitis prosequitur sancta Synodus: *Cum his simul projici à sancta Dei Catholica Ecclesia, simulque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa antiquæ Romæ, eo quod invenimus per scripta, quæ ab eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus ejus mentem secutus est, & impia dogmata confirmavit.* Ex his liquet à Generali Synodo non solum damnatam fuisse personam Honorii œconomiae causa, ut quidam dixerunt, sed etiam anathemate petitam illius doctrinam tanquam in omnibus Monothelitis consentientem.

Juxta diversa Doctorum placita, de quibus supra, gravissimo huic argumento varia solent adhiberi responsa. Nonnulli itaque respondent Acta VI. Synodi fuisse depravata, & damnationem Honorii additam à Theodoro Monothelita. Quorum momenta sunt. Primum quoniam Agatho Papa in Epistola ad Constantinum, quam eadem Synodus VI. Act. 8. & 18. declaravit esse à Spiritu sancto dictatam, aperte affirmat nullum suorum prædecessorum à fide aberrasse. Igitur Synodus VI. & Agathonis, & sibi ipsi repugnasset, si Honorium tanquam Monothelitam petiisset anathemate. Imo si attente Agathonis legatur Epistola, videtur etiam laudare Honorii Sergio silentium imponentis œconomiam, tanquam Dominico directam Spiritu. Ait enim: *Apostolica memoria mea parvitas Prædecessores Dominicis doctrinis instructi, ex quo novitatem hereticam in Christi immaculatam Ecclesiam Constantinopolitana Ecclesia Præsules introducere conabantur, nunquam neglexerunt eos hortari atque obsecrando commovere, ut à pravi dogmatis heretico errore SALTEM TACENDO desisterent, ne ex hoc exordium dissidii in unitate Ecclesie facerent, unam voluntatem unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno Domino nostro Jesu Christo.* Quis autem erumpente Monothelismo id præstitit nisi Honorius, ejus successores Theodorus, Joannes, ac Martinus sederunt jam vulgata Ecchesei, factoque dissidio, intorserunt anathemata, nec probarunt spreti jam silentii salubre remedium, sed adhibuerunt putrescentibus vulneribus necessaria? Itaque VI. Synodus, quæ ore Agathonis credidit locutum Spiritum veritatis, non potuit tam exacerbato animo ferre in Honorium sententiam. Deinde nisi corrupta dicantur acta Synodalia, fateri oportet, inquit, in Patribus Synodi summam impudentiam, utpote qui primam Sedem, quæ à nemine judicatur, præcipiti judicio damnassent. Præterea incredibile est Apostolicæ Sedis Legatos, quibus compertum erat Honorium publico funere in templo S. Petri, atque inter sanctos Pontifices fuisse reconditum, audientes anathema in Papam vitam functum, nec verbum protulisse, ut Honorii scripta accuratius expenderebatur, & detecta etiam hæresi inquireretur num saltem palinodiam ante obitum recantasset. Insuper Græcos, quos sanctarum Synodorum corruptores fuisse conjici potest ex Epistola S. Leonis ad Flavianum, ex Gregorio Magno lib. VI. Epist.

18.
Aliorum Responsio.

Epist. 14. ad Narſ. & ex aliis monimentis quamplurimis, corrupiſſe etiam Acta vi. Synodi, aut ſaltem aſſuiſſe damnationem Honorii, argumento eſt, quod ante memoratam Synodum tria Concilia fuerant Romæ celebrata in cauſa Monothelitarum, unum ſub Theodoro, alterum ſub Martino, ac tertium ſub Agathone, atque in Africa Bizacenum, Carthaginenſe, & Mauritaniam: neque tamen in his ſit aliqua Honorii mentio, tanquam Monothelitis addiſti. Tandem quod putant alii ſuperare fidem corruptos fuiſſe Codices, quos certum eſt fuiſſe tranſmiſſos ad Sedes omnes Patriarchales, hoc idem evincit oppoſitum; quoniam per pauca tantum, non ſingula exemplaria fuiſſe vitia colligitur ex quo Theophanes, & Georgius Monachus tunc temporis omnes res geſtas ex Græcis monimentis ſedulo exſcriptas literis conſignarint, nec tamen damnationis Honorii fecerint mentionem aliquam.

19.
Non ſatis
facit.

Hæc reſponſio, quamquam probabilis, non videtur viris doctis ſatisfacere. Nam aſſertio Agathonis vera eſt, ſi dixeris Honorii Epistoſas non continere fidei definitionem, aut deceptos Patres Synodi errore facti, aut recipi Acta Synodalia uſque ad canonum prolationem, ut mox explicabimus. Altera etiam ratio labascit, ſi reponas Patres ex Epistoſis ſibi exhibitis, atque diſcrepantibus ab ea, quam Sergius ſcripſit ad Honorium, protuliſſe iudicium; vel ſiniſtra informatione fuiſſe deceptos, vel non hæreſim, ſed œconomiam Pontificis reprobaſſe. Tertia de ſilentio Legatorum flacceſcit, ex quo ii tacere potuerint aut *conviventia* cauſa, aut ne memoria Honorii acerbioribus impeteretur calumniis, aut ne abſolutionis Honorii prætextu Monotheliſta Sergium ſubtraherent ab anathemate. Excommunicare autem vita functum Episcopum fuit Eccleſiæ praxis, ut conſtat ex Theodoro Mopſueſtino, Nepotiano, nec non ex ipſo Sergio poſt mortem anathematizato à Martino. Reliquæ autem conjecturæ ſunt prædiſtis debiliores, quoniam revera incredibile eſt Græcos exemplaria ſingula adulteraſſe: & ſi per pauca corruperunt, fuiſſet ex legitimis refutata ipſorum audacia. Theophanes vero, & Georgius in compendio narrant historias, nec omnia proſequuntur acta Conciliorum.

20.
Plures dam-
nant Hono-
rium.

Ex alia parte damnationis Honorii minit Leo II. in Epistoſa ad Conſtantinum, quam licet ſpuriam ex nota indicationis opi-

nentur Baroniſus ac Biniſus, recipiunt tamen cum Pagio ad annum 683. viri docti. Meminerunt etiam PP. ſeptimæ Synodi Act. 111. ubi recitata eſt Synodica Tharaſii, & Confefſio Fidei Theodori Jerofolymitani; & Act. 6. in diſputatione Epiphaniſi diaconi: Hadrianus quoque Act. 5. Synodi viii. Anaſtaſius Bibliothecarius in Epistoſa ad Joannem Diaconum, Pſellus in Carmine de ſeptem Synodis, Beda in libro de ſex mundi Aetatibus, Nicephorus Patriarcha in Epistoſa ad Leonem III. Humbertus Cardinalis in libro contra Nicetam, alique laudati partim à Cano libro vi. de locis Th. cap. 8. partim in Historia Monothelitarum Combefſii, & Dezallier. Tantis nihilominus teſtibus poſſent Baroniſus, Poſſevinus, alique præcedentis ſententiæ propugnatores reponere ex ſemel corruptis Actibus vi. Synodi falſum de Anathemate Honoriano rumorem ad Leonem ac poſteros derivaſſe. Hanc itaque priorem reſponſionem lectori committimus dijudicandam.

Melioris notæ exiſtimamus unam ex ſequentibus reſponſionibus. Prima eſt Reſponſio Anaſtaſii in Epistoſa nuper laudata hæc *melior*. ſcribentis: *Ne videamur tam ſanctam, tamque reverendam Synodum accuſare, vel temere reprehendere, licere nobis opinamur de illa ſentire, quæ Sanctos Patres noſtros de Chalcedonenſi magna Synodo ſenſiſſe non ignoramus. Quorum unus, ſanctus videlicet Papa Gregorius uſque ad prolationem tantummodo Canonum hanc ſuſcipiendam fore ſignavit.* Alia deinde Anaſtaſius proferit exempla, quæ eo loci poterit unusquisque perlegere. Reſponſio altera eſt, quam tradit Turcremata, Concilium deceptum errore facti, quod de Honorii Epistoſa iudicium protulerit juxta exemplar in græcam linguam à Monotheliſtis tranſlatum, atque eo permotum, quod Papa Sergii doctrinam commendaverit, eique ſimilia conſcripſerit, licet diverſo plane ſenſu, nec impia, tameſi male ei ceſſerit, diſpenſatione. Ac magis errorem illum ſiniſtrumque iudicium reddit excuſatione dignum Deſirantius demonſtrans Epistoſarum Sergii diverſitatem, illorumque vafritiem, qui in conſpectu Synodi veneranda unam pro alia ſuppoſuerunt: quod licet diſert. xxvi. reſellat Platina, magna ſane probabilitate non caret. Enimvero ipſam Honorii Epistoſam Monothelitarum fraude vitiatam, ut diximus ad i. obſect. ſcribit ad Marinum ſanctus Maximus, idque comprobat teſtimonio Anaſtaſii, quem ait eſſe *virum incomparabilem*.

Altera Reſponſio.

rabilem, virtuteque divina ac prudentia veniſſimum. Vide Tom. vi. Venet. Col- lect. Concil. pag. 1517. Deinde ſi depravationes, quas Deſirantius inferas putat, à Sergii abſcindantur Episto- la, nihil in ea occurreret falſitatis, nihil quod oleat hæreſim, atque, ut vir doctus pag. 46. & ſeq. demonſtrat, mira erit inter Ser- gii & Honorii literas coherencia, qua- drabitque ſingulis capitibus Sergianæ Epi- ſtolæ pars qualibet Reſponſionis. Præ- terea, ſi verum eſt corrupta Græcorum dolo ſextæ Synodi Acta, inferamque Honorii condemnationem, quod idem Platina nititur demonſtrare ratiociniis plurimis, eruditique notationibus in Synodum præſertim Lateranenſem: quid miraculi aſſert, ſi credamus Monotheli- tas & Græcos, & hæreticos literas Con- ſtantinopolitani Præſulis depravaſſe? Ad hæc opinatur Platina omnes ſe Deſiran- tii Animadverſiones contere, affirmans inverſimile eſſe Patres poſt probatum authenticum exemplar Epiſtolæ Honorii ad Sergium, non inſtituiſſe, ut cum auto- grapho conferrentur literæ ejusdem Ser- gii. At quis non videt argumentationem iſtam, quam rhetoricæ exornat, ſola le- ctione Act. xii. Synodi vi. penitus evaneſcere? Ibidem quippe Tom. vii. pag. 970. legimus epiſtolam Honorii ad Ser- gium collatam fuiſſe cum latina per Joan- nem Episcopum Portuenſem, epiſtolam autem Sergii exhibitam à Macario col- latam fuiſſe cum exemplari reperto à Georgio Diacono in Conſtantinopolita- no Chartophylacio. Ita nimirum Pa- tres prudentiſſime collationem latinarum epiſtolarum Latinis, græcarum Græcis commiſerunt. Verum quis epiſtolam Sergii à Patriarchio erutam cum ea, quam miſit ad Honorium concordare certa ra- tione demonſtret? quis ignorat potuiſſe in regiſtris Chartophylacii recondere vi- tiatum exemplar aut Paulum, aut Pyr- rhum, aut Sergium ipſum Monotheli- tas? Sane poſtquam codex è chartaphy- lacio depromptus repertus eſt concordare cum Macarii *ſaſciculo*, de autographia Epiſtolæ Sergii non fuit ulterius diſcu- ſum: quod nec opus erat præſtare, cum Sergii hæreſis ex aliis quoque ipſius ſcri- ptis pateſceret. Poſtremo difficile eſt admodum à nota hæreſis purgare verba illa Sergii, *Operatur quippe vera Deitas per corpus, quod circa ipſum eſt, omnium ſalutem. ut ſit carnis quidem paſſio, Dei autem operatio*; & quidquid Sergius dogmatizat exemplo corporis, quod regi- tur, & ordinatur ab intellectu, & rationali anima: ut comparatione iſta demonſtret, *totam humanam conſperſio-*

R. P. Berti Theol. Tom. V.

nem fuiſſe in Chriſto motam ſemper in omnibus, Deique mobilem: ideoque ver- ba illa Deſirantius jure ſuſpicatur infer- ra. Neque enim me latet reſpondere Platinam, iis verbis ſignificari impetus omnes in carnem Chriſti dimanari ex Verbi nutu & imperio: etiam corpus modo ſuo agere, eſſi regatur ab animæ Sophronium quoque in Epiſtola Synodi- ca relata act. xi. Synodi vi. & Joannem Damascenum lib. i. de Fid. cap. 15. aliosque Patres ſimilia proferre. At vi- detur Sergius *toti humana conſperſioni* mobilitatem, & paſſionem ſolam tribue- re, dum Patres à Platina laudati, licet recte aſſerant humanam Chriſti naturam fuiſſe à Deo Verbo motam tanquam in- ſtrumentum divinitatis, illi tamen pro- prias tribuunt actiones, quas Sergius de- negat. Iſdem quippe locis à viro docto productis, inquit Sophronius Chriſtum fuiſſe veluti promum condem *humana- rum actionum & paſſionum*, & Damasce- nus ait humanam naturam *volente Ver- bo, & concedente pati, aut agere*: quæ fruſtra in Sergio perquires. Verum quo ſenſu Sergius, quo ſenſu Patres di- xerint naturam humanam à Deo Verbo moveri, diximus paulo ſupra. Ignoro etiam an corporis exemplum, ut pro- fertur à Sergio, poſſit doctrinam catho- licam confirmare. Ut enim mittam opi- nionem illorum Philoſophorum, qui ne- gant corpora ullo pacto ſe, aut alia mo- vere tanquam principium motus efficiens; Sergius animatæ Chriſti carni ſolam at- tribuit *paſſionem*, quemadmodum *opera- tionem* duntaxat divinitati. Cæterum vel hæc ſcripſerit, vel non ſcripſerit Ser- gius, parum intereſt; non enim iſta adin- venies in Honorii ad eundem Sergium epiſtola: de qua Deſirantii ſententiam ita propono, ut illam tamen non credam eſſe inviſtiſſimam.

Tertia reſponſio eſt, quod accuſanti- bus compluribus Honorium de hæreſi, & nemine illum excuſante (occulto fortal- ſis Dei judicio permittente, ut ſilentium indictum ab Honorio ſilentio puniretur,) excerptisque utrinque ex epiſtolis Ho- norii, & Sergii conſimilibus ſententiis, Concilii Patres Honorium telo repro- bationis confoderint; non enim iniquum eſt dicere anathema Papæ, ſi ſupponatur hæreticus, quamquam revera in hæreſim non ſit prolapſus. Hinc Hadrianus in Actione v. Synodi Octavæ Generalis in- quit: *De Romano Pontifice quemquam ja- dicari non legimus: licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt quod fuerat*

22.

Tertia Re- ſponſio.

ſuper

super hæresi accusatus: propter quam solum licitum est minoribus Majorum suorum motibus resistere.

23.
Culpatur à pluribus Honorii diffimulatio.

Dixi in principio disputationis recentiorum complures asserere revera Honorium I. damnatum à vi. Synodo, at non tanquam hæreticum, sed tanquam reum nimiae facilitatis, & inconsultae dissimulationis, eoquod fidem præbens Sergio, & geminae operationis prohibens vocabulum, causam, licet ignarus, tribuerit Monothelitis hæresim suam nisu audaciori promovendi. Hanc sententiam laudatus Platina vellicat xxxvi. dissertatione, Natalem Alexandrum alloquens oratoriis confutationibus. At cur Natalem impetit? Cur solum tanquam *levissimæ defensionis* auctorem exagitat? Eadem, quæ Natalis, hac in parte tradidisse Marcum, Garnerium, Tamagninum docet in Notis ad annum 633. illustris Pagius. Atque is non solum id refert, verum etiam iisdem argumentationibus confirmat, & extra controversiam positum esse contendit: ne repetam modo Lupum, L^r Herminierum, aliosque quamplurimos. Nititur hæc sententia testimonio Leonis II. scribentis de Honorio ad Hispanos Episcopos, *Qui flammam hæretici dogmatis non, ut decuit Apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confovit*: altera epistola ejusdem Leonis ad Constantinum Pogonatam, ubi de Honorio legitur, *Apostolicam Ecclesiam non Apostolicæ traditionis doctrina illustravit, sed profana proditiōe immaculatam maculari permisit*: auctoritate vetustissimi libri, qui inscribitur Diurnum Romanorum Pontif. à Marca, à Garnerio, & à Pagio laudati, ubi pag. 32. legitur damnatos auctores novi hæretici dogmatis *Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum Constantinopolitanos una cum Honorio, qui pravis eorum assertionibus fomentum impendit*: Rescripto denique Imperatorum Honorii & Theodosii ad Aurelium Episcopum Carthaginensem, in quo habetur, *Una eademque culpa est eorum, qui aut dissimulando convenientiam, aut non damnando favorem noxium præstiterint*: quibus omnibus asseritur (quidquid subinfere conetur Platina) Honorium I. non dogmate & sententia, sed facilitate ac dissimulatione hæresi Monothelitarum impendisse fomentum; & immaculatæ Ecclesiæ injecisse quodammodo maculas, non perniciofa doctrina, sed permissione, ac silentio. Verissimum ta-

men puto facilitatem illam Honorii, quæ consequentis spectatis visa est damnationi subicienda, fuisse in se ipsa dignissimam excusatione; quoniam Pontifex, ut diximus, prospiciebat, ne unius, vel geminae operationis prætextu Nestoriana, vel Eutychiana hæresis instauraretur, imo & alia vocabula subrogavit, quæ operationes duas apertissime commonstrarent. Atque ex his constat Honorium non adhæsisse Monothelitis, sextamque Synodum, si in illum intorsit anathema, vel recipiendam esse usque ad prolationem tantummodo canonum, vel errasse errore facti, vel sententiam dixisse facta hæreseos hypothesi, vel reprobasse in Honorio facilitatem & silentium, non dogma ac doctrinam: quid autem horum verisimilius sit, judicet prudens Lector.

PROPOSITIO II. Etiam si in Epistolis Honorii contineretur hæresis Monothelitarum, nihil id roboris haberet ad infringendam Romani Pontificis auctoritatem. 24. Propositio 2.

Sequitur ex dictis. Quis enim evidenter demonstraturus est, Epistolam ipsam non fuisse à falsariis corruptam? Quis etiam ostendet Joannem Abbatem non esse auctorem Epistolæ, nec plura, ut suspicatur Anastasius, proprio Marte addidisse? At sit solus Pontifex illius doctrinae auctor, & ipsa quoque doctrina hæresis manifesta. Sunt magni nominis Theologi, qui cum Cano tenent in iis, quæ Pontifex docet tanquam privatus Doctor, non habere specialem illam Spiritus sancti assistentiam, quæ nunquam deest ubi credenda proponit; & loquitur, ut inquit, ex Cathedra. Epistolæ autem privatim conscriptæ, absque solemnī ritu promulgatæ, hortatoriæ, atque ad unum Patriarcham directæ, non impulsivæ, non Apostolica auctoritate suffultæ, non encyclicæ, & palam ad fidelium ædificationem propositæ, tanquam privati Scriptoris censentur, non tanquam Papæ. Talia fuisse Honorii ad Sergium Responsa neminem latet. Factum itaque Honorii non suffragari iis, qui tribuunt Apostolicæ Sedi defectibilitatem optime inquit Fulgentius Bellelli in postremo Opere Mentis Augustini Parte 11. pag. 488. ante ipsum vero Antonius Dezallier in Hist. Monoth. Scrut. 6. Mart. Petitdidier de Auct. & Infallib. Pontif. cap. 8. alique Doctores quamplurimi,

CAPUT